

doctrina. Quod si erat huic aliqua prius tantarum rerum cognitio, prout tota in historia traditur, Philalethe tamen auctore, non nisi tot exhaustis magistris sapientiam patefecit. Ac primo quidem ueluti qui augurandi uim exercit Arabia detulisset, astantibus multis exposuit pipilantem palerculum catenam sui generis aues ad pastum concire. Tum uero cum appetente petiuntiam presentiret, ciuibus illa Ephelis ante praedixit, huiusc preuentio-
nis caufam, mox ipsem apud Domitianum reus, sua in Apologia expo-
sa peste co-
sunt. Rogante enim Domitiano, unde is pestilentiam preuenienslet: Dieta,
filii & pre inquit, magis tenui, magisq; sobria quam ceteri mortales uis, ita primus
autem omnium qualitatem aeris uitium deprehendi. Tertium porto miracu-
lonis, ium narrat remedium fuisse, quo is pestem Ephelis cauit. Quod factum
tamets minus exponit Philostratus in fine ipso accusationis, cum tamet ex-
ponit maxime oportuerit, quia fortasse non libi potis uidebarat tantum cri-
minis Apologia purgare: nos tamē ipsi factum hoc explicantes iudicio ho-
minum proponamus, ad recte rationis examen sicut reliqua reuocantes.
Si cui enim minus conset figuramentum hic quoq; impostura plenum adduci, magisq; nimur obductum praefigi, ipsa tonus facit ratio, modusq;
manifeste ostenderet. Pestilentiam narrat figura mendici senis, laceris
pannosi spetabilem praebuisse: quem quidem seruit cum Tyaneus ius-
fuisse lapidibus eadi, primum aut pestilentis obtutu flammam luminibus ei-
culatum, tum uero confectis obrutum faxis, in effigiem obsceni canis se
transformasse, cui etiam rabidorum more, tetrica circa rictum spuma undan-
tis, de hoc autem sene intelligere Apolloniu, sua apud Domitianum Ap-
ologia scribit Philostratus. Pestilentia enim, inquit, sub habitu mendici
senis Ephesum peragrabat: hanc ego conspicatus, comprehendens, luem ci-
vitatii non modo sifens, uerum penitus tollens. Quis non igitur libere ca-
chimnetur ad praefigitoris huius miracula? cum pestilentia, que utratis
ratio medicinae, nihil aliud plane est, quam corruptio circumfula aeris, uti-
cumq; ex putrido uaporatu in morbofam qualitatem uergentis, nunc tame-
audiat oculis intuentum, ac saxonum iacibus obnoxiam elle, protrahitq;
mortaliu manu, spumas etiam rictu effundere? Alio quoque argumento
monstrum hoc, magicumq; praefigium discutit ac perpendi potest. Quoniam scilicet unam modo Epheliorum uerum, non autem & futuras ab
eo pestilentia affectas narrat historia. Quod nequam ita celsisset, si
circumfusus aer ac proximus uitium contraxisset: neque enim lues illa ar-
guitis ita spaci coacta, solis Ephelis incubuisse. Quartum porto
Achillis um-
bra, decim suo de busto chlamydata afflurgens. Quae continuo Thessalos ac-
cubuit, quod libi assoliti ritus sacra facere ac iusta desuissent. Videbatur
tunc ita in Teucros efferuere ob ea quae in se admirarent. Quicunque
uerò tantummodo questionum Apollonio facultatem praebuit ex sua vide-
sicer, Parcarumq; lententia. Hic Tyaneus ille rerum omnium solers, & in
futuorum praefensione se factans, ignorare deprehenditur, funeratus nele
pulchro Achilles fuerit, Musae illi, ac Nereides lamenta profuderent.
Deceps his illum rebus percunctatur, neque minus an polyxena illius ad tu-
mulum cesa fuerit, Troiae Helena ad nauigari. Sunt enim eiusmodi qua-
stiones sani quam graves, ad philosophi instituta maxime pertinentes,
digne studio ac diligentia singulari. Admiratur præterea, qui tot numero
Greci heroes atque eadē esse potuerint. Sciscitaturq; num simul cum ijs Tro-
iam Palamedes ad nauigari. Hecine ignorare hominē, qui decorum collo-
quio uisibilium fruatur, inuisibiliumq; De iisdem uero etiam rebus interro-
gate,

gare, quomodo nō turpis simus censeatur? Nisi forte, quia res illi cū mortuis
ellet, idcirco frigere eius qualita, ac inepti Philostratus facit, ut hac com-
moditate suspicioni occurrat, que oriri merito poterat illum scilicet ultra li-
cium bono uero superstitiosum uideri. Cum eundem facit in Apologia pro-
te affirmantem, nulla se ad Achillis congressum necromantia opera ulum
esse. Neque enim, inquit, Ulyssis more scribe defossa, aut casis agnis A-
chillen euocans, in eius colloquium ueniat Tyaneus, sed ea precatus quæ
Indi consent precari heros oportere & in huiusmodi ceremonijs Damidi
sele iactat, qui Philostrato auctore, nihil ab Indis penitus didicisse, partiq; eo
cum sapientiam fecisse credendum est. Sed heus paucis ego te. Nisi in hoc
Achillis congressu prava incertet ac detectabilis superstitione, cur tu in partici-
patum mirabilis huius spectaculi ac sermonis, ne fidissimum quidem tibi
comitem illum legitimumq; uel solum Damidem ascisti? Cur uero nō &
interdu factum hoc licuit? Sed nocte intempesta, sed abs te solo? Curad
ipso etiam gallorum cantus Achillis umbra euauit & Abiit Achilles, in-
quit, modice fulgurans: iam enim galli primos dederant cantus. Erit itaq;
hac hora male demoni ad nefarios sermones euocando, conueniens ma-
gis, quam heroina anima. Illam liquidem immunem crassæ huius corpo-
reæ compagis, candidam proflus esse, & liuore omni carere oportuit. At
uero demon hic, qui Tyaneo le obtulit, inuidus iracundusq; describitur, ex
terrisq; uilissimis eius generis mortis obnoxius. An non enim talis ha-
bendus sit, qui Antisthenem officiosum adolescentem se Apollonio, ut philosopho
aduengere cogitante, quo minus id faceret, impedituit? cuius rei causam
adducens, luisit, inquit, Apollonio ne Antisthenem in participatum suæ
disciplina admitteret, propterea quod is quasi Priamides foret, à canendo
Hector nuncquam celabat. Sed cur non etiam iracundia ac pusilli ingenii
conuincatur, qui Thessalis suis succenserit non sibi legitime operatis, & qui
ne tot quidem annorum spacio devoluto. Troianis odium bellii, offensa-
rumq; remisit, quamlibantibus illis, & ad eius tumulum rem diuinam
contuauit facientibus? Contrā uero Palamedis sepulchrum unā cum illius
statua negligenter disiectum, reponi instaurariq; mandat? Quintum por-
to extumq; mirculum haud ita magna opera indigebunt, ad facultatem,
qua effecta sunt, arguenda. Pellebat enim dæmonas (uti ferunt) alio a-
lium. Nam ex adolescenti lasciuo dæmonem pepulit, alium quoque fugauit mulierib; forma effigiatum, quem lamiam & Empusam sapientissimum
autor appellat. Nam quod præterea puellam Romæ defunctam obitu re-
uo carit, cum sit factum hoc uel ipsi Philostrato incredibile, nos quoq; à no-
bis penitus excludamus. Ratiocinatur enim dubitando Philostratus, num
utialis auræ scintilla intra puellam compresa medicos deliteruit, qua mox
pluvia ingruente reuulsens atque excitata, in uultu respirantis puellæ pro-
dita sit. Alii enim, cū puella ad se rediret, cælo pluvia leniter irrorans. Necq;
enim si uere puellam hanc Apollonius uite restituisse, tam egregium faci-
nus non Imperatori primū ipsi innotuisse, alijsq; subinde primoribus a-
pud illum diversantibus uiris: præsertim uero philosopho Euphrati qui ea
tempestate Roma aiebat, moxq; Apollonio infensus, eundem magis accu-
sasse narratur. Quin etiam factum hoc si modo plane constituisse, ceteris
quoque calumnias, quibus Apollonium urgebant, proculdubio adiunxit
accusatores: & hæc quidem dicere occurrebat, quæ particulatum Apol-
lonio, speciatimq; gesta sunt. Infinita uero & alia erant, quæ ad prædictio-
nes rerum diuinationesq; pertinenter. Fertur enim Athenis quondam initia-
tor Eleusinijs sacris à Cereris sacerdote prohibitus, affirmante nefas ini-

tati magum hominem, patereq; illi Eleusinia sacra, qui daemonum confortio impurum est, quicq; Roma in honestus circulator uenali uoce Neronis carmina ad lyram decantasset: etiudemq; Neronis metu, sodalibus ceteris dari premium staderet, qui eodem canendi studio tenerentur. Atq; haec quidem sunt, quae volumine quarto Philostrati continentur.

CONFUTATIO LIBRI V.

Quinto autem libro, ubi quædam de Tyanei præfessionibus attruit in admirationem hominis uersus, ita fermè concludit: Præfessionibus autem hæc Apollonium diuina quadam uirtute, planeq; falli eos qui magum fuisse illum opinantur, satis arbitror constat per ea que dicta superius à nobis sunt. Sed hæc tamen amplius afferuntur magi ipsi, quos euidem miserissimos esse hominum putto, aut idolorum tormentis, aut barbaris factis, aut cantando, aut corpus ungendo operari dicuntur. At uero noster hic Parcarum ordinem sequens, prædicebat quæ necessarij uentura erant, nihil magicè operatus, sed ex ijs diuinans quæ dñi perfandè significabat. Cumq; apud Indos uidisset tripodas illos, ac pincernas sponte sua mouentes, ne interrogauit illos quidem quo id pacto efficerent, nedum edoceri uoluerint: Laudauit quidem, sed imitatus tamen illa digna non censuit. Hæc itaque cum Philostratus dicat, planè deprehenditur celebres illos Indorum philosophos inter magos ueneficosq; reprenere. Nam quo loco de magis, eodem & de Indis mentionem facit, perosum Apollonium narrans, quæ superius miracula recensuit, quasi illiberalē quoddā genus præstigiorum. Si ergo quos paulo ante detestatus est, eos tamen idem Apollonus, alibi deprehendit deorum nomine, ac præceptorum dignitati, nihil aliud plene supereft, quam ut eisdem is quoque quibus & præceptores sui criminibus obnoxius. Inductus ergo apud gymnosophistas Aegyptiorum philosophs apud phos uerba hac loqui: Nilū indecorum mihi arbitrio contigisse philosophs apud phis studia admiratio ac permodesta. Quia scilicet Indi ad utilitatem ipsam perhibetur. contrahentes, in diuina ac sublimi materia complectuntur, horum sum admiratus, eosq; sapientes esse ac beatos existimo. Sed ad rem fuerit ea nunc inspexisse quod paulo mox dicit: Hi enim Dei sunt, inquit, & Pythia testimonio exornantur. Domitianum quoq; Imperatorem huiusmodi uerbis induxit allocutus: Qua' nam tibi cōtentio est cū Indis, Iarcha & Phraote, quos ego solos hominum dignos putto, qui dñi & uocentur, et habeatur! Alijs item locis eisdem Brachianas Apolloni præceptores ac deos cum dicat, & cum faciat, planetarios inde annulos septem tulisse: nunc porrò superiorum oblitus, non sentit stolidus, cum discipulo præceptores quoque ipsos in calumniam se protrahit. Procedente uero historia, tibicinam quædam inducit, tum & Apollonium scribit de facultatis eius modis ac nominibus omnibus, ut de maxima ac grauissima re, oratione longa differuisse. Vespasianum quoque Cæsareum narrat Apollonio perinde ac deo cuidam supplicasse, qualicq; precariò petuisse, ut si Imperatorem faceret: Apollonius uero respondisse, iam feci. Et quis nō iusto odio persequeatur insolenta plenam proximamq; infaniam uocem? si hic iam quasi Deus, Imperatorū creatoris libi placet ac tremit, olim nauis Aegypti gubernator: hoc enim effuisse paulo superius in sermone cum Indis habite. Apollonus (ipse affert) Cumq; ab eo queraret Imperator quōnam philosophos in gerendarū rebus consilium adhibendos putaret: Boni, inquit, confutores ad hec erunt hi uero, Dionem Euphratēq; significans in nondū enim cum Euphrate in disceptationem

Gymno-

phiste apud phos uerba hac loqui: Nilū indecorum mihi arbitrio contigisse philosophs apud phis studia admiratio ac permodesta. Quia scilicet Indi ad utilitatem ipsam perhibetur. contrahentes, in diuina ac sublimi materia complectuntur, horum sum admiratus, eosq; sapientes esse ac beatos existimo. Sed ad rem fuerit ea nunc inspexisse quod paulo mox dicit: Hi enim Dei sunt, inquit, & Pythia testimonio exornantur. Domitianum quoq; Imperatorem huiusmodi uerbis induxit allocutus: Qua' nam tibi cōtentio est cū Indis, Iarcha & Phraote, quos ego solos hominum dignos putto, qui dñi & uocentur, et habeatur! Alijs item locis eisdem Brachianas Apolloni præceptores ac deos cum dicat, & cum faciat, planetarios inde annulos septem tulisse: nunc porrò superiorum oblitus, non sentit stolidus, cum discipulo præceptores quoque ipsos in calumniam se protrahit. Procedente uero historia, tibicinam quædam inducit, tum & Apollonium scribit de facultatis eius modis ac nominibus omnibus, ut de maxima ac grauissima re, oratione longa differuisse. Vespasianum quoque Cæsareum narrat Apollonio perinde ac deo cuidam supplicasse, qualicq; precariò petuisse, ut si Imperatorem faceret: Apollonius uero respondisse, iam feci. Et quis nō iusto odio persequeatur insolenta plenam proximamq; infaniam uocem? si hic iam quasi Deus, Imperatorū creatoris libi placet ac tremit, olim nauis Aegypti gubernator: hoc enim effuisse paulo superius in sermone cum Indis habite. Apollonus (ipse affert) Cumq; ab eo queraret Imperator quōnam philosophos in gerendarū rebus consilium adhibendos putaret: Boni, inquit, confutores ad hec erunt hi uero, Dionem Euphratēq; significans in nondū enim cum Euphrate in disceptationem

tionem uenerat. Paulusq; mox idem Cæsari inquit: Notissimi tibi homines Imperator, rerumq; tuarum solliciti, Dion & Euphrates, ad fores prætolantur admitti. Iube & illos quæso huic nostro interesse sermoni: uiri enim sapientes sunt. Ad hæc Vespasianus: Sapientibus, inquit, uiris nostre semper foutes patuerunt. ò miram Semidei præfessionem. sapiens ille est ac uir bonus Euphrates, quia nulla dum inter eos orta contentio. Sin uero aliqua oritur, (amiam uero id fieri) uide quæso, quibus ille apud Domitianum uerbis acusebit: Quæcumq; inquit, philophi potenter uirorum adulatores consequi solent, ea nunc statum fortunamq; indicant Euphratis. Plurimis illi de numeriorum trapezis est sermo, capuo est, cupedinarius, publicanus ac tenetor, homo ad mercatum uenitionemq; promiscue factus, semper foribus potentiorum affixus, diutius ibidem quam ipsi commorâs ianitores, quin illis sepe custodiens quasi lucernarius quidam canis à ianitoribus impli relitus: nec uero drachmam saltem philopho unquam cuiquam erogauit. Et nunc quod Aegyptum hunc sumptibus suis pacit, contraq; me lollicitat lingua uires accutæ, opes sua huiusmodi amicis circuallat ac munis. Ac de Euphrate quidem integrū tibi esto, qua re dignus sit, iudicare. Nisi enim tibi adulatores sunt cordi, multo peiorum illum testimonio nostro inuenies. Qui ergo apud Vespasianum patrem laudauit Euphratem, ut philophum, ut uirum bonum testatus, & nunc apud Domitianum filium eundem acculat, planè arguitur ciuidem uiri & laudatoris esse, & reprehensor. Ille ne igitur, qui præfessione tanta terum pregitus est, ignorabat qualis tunc esset, qualis in posterum Euphrates futurus. Nec uero nunc primum, quin & apud ipsum quoq; Vespasianum carpere Euphratem ut scelestum hominem uoluit. Quia uero leuitas atq; inconstituentia terum hæc est, cum idem commendatione sua apud Vespasianum Imperatorem egerit augustas forces Euphrati philopho referari. Sed enim ut eacis iam perspicuum sit, quod ad diuinationē spectat, probro magis à Philostrato Tyaneum quam honore ullo affectum est, in ceteris autē officijs laude dignissimus inuenitur. Antiquum enim illi erga amicos liberaliter se præbere, ubi scilicet nullum suum periculum faceret. Euphratem quoq; intra Augustale admitti curauit. Mox tamen contra eundem disceptationis gratia, quæ superius dicta sunt oblongus. Sed hæc oblitera dicta sint. Nec enim id mea nūc agit oratio, ut Apollonum ex hac potissimum te acusebit, quod philophum tempestatis sua celebrerint Euphratem, & quem hodie quoq; laudant, qui philophia studio detinuntur, criminatus sit. Tametsi magna hæc esse occasio cuiusvis possit: Apollonius accusandi. Si enim Euphrates omnī iudicio philophus excellens habetur, non leuitas occasio datur probitatis eius laudande, qui Apollonij malefacta damnabit. Nec uicissim leuior Apolloni detestari, propter ea quod illius mores tali ac tanto philopho dispergenter.

CONFUTATIO LIBRI VI.

I

Dem Philostratus sexto volumine fabulas & portenta adducit. inquit & in Apollonium camelis inuectum una cum comitatu ad Gymnosophias Aegypti peruenisse. Quo in loco iubente, inquit, uno ex sapientibus Portenta fatus, uimus Apollonium uoce articulata & muliebri affectus est, hiscenu bularum. gis Philalethes aquum putat haberi à nobis fidē. Vltra uero Gymnosophias Pygmæos esse ait, Anthropophagosq; & umbripedes, Satyrumq; nōdē in locis iustis Apolloni ebrium esse redditum. Inde autē Apollonius in Greciam redit, ubi prædictiones quædam, sermonesq; cum Imperatore Tito habiti

biti referuntur: & quo pacto adolescens quidā à rabidi canis mortuī curatus sit: cui quidam cani, Amasis Aegyptiā quondam regis inefset anima, naturalemq; adē sibi humanitatem, regiamq; beneficentiam in canina quoq; effigie refinet, quandoquidē iuuenē a se demorsum leniter lambendo curaturus es. Hęc ab Apollonio gesta sunt prius quam dies illi ab accusatoribus diceretur. Acri uero diligentius singulis historiis partib; inherendū Nam si maximē uera esse quis Philostratus narrat, miracula cōcedamus, nō alia tamē ratione, quam dæmonis auxilio, atq; opera facta esse cōstat. Quod enim p̄stem Epheli appetentē p̄mūs Apollonius reprehendit, ut hoc quidē fortasse maleficę superstitionē erit immune, si quemadmodum ipse ait, exp̄ra ac tenui utebatur dīcta, p̄sentire hanc potuit. Fortasse aut̄ & hoc Dæmon illi p̄dixit. Nam cetera sanē omnia quae cung; ab illo diuinata ac prauisa sunt, et si reflui ac redargui ex Philostrati uerbis abunde possint, ut ea quoq; eueniisse concedā: dixerim tamē nō credi quidē omnia oportere, sed eorum nonnulla qua magis admittenda videantur aſſidente illum dæmonē p̄dixisse. Hoc aut̄ plane hinc cōſtat, propterea quod Apollonius nō ubiq; perpetua diuinatione uisus deprehēdit: nam plurimis de rebus ipse quoq; dubius p̄ndet, aliosq; interrogat. Quod neutiquam facit homo futuorū maxime cōſciens. Satis uero oftēnsum puto, quo in actu fabule reponēdū sit cōpreſſa ab illo p̄fisiſ Ephesiō, cum nihil aliud à dæmonē p̄ſtigio fuerit. Sed enim cur & Achillis umbra, relictis beatiorū in ſulis, ad proprium tumulum diuertiſari maluerit, nō intelligo. Nisi uero & hęc impuri dæmonis umbra censenda sit, itē ſento, qui ab incontinenti a clauſicio adolescentem depulit, dæmonē procul dubio fuſſe. Neq; minus & iamiam illa ſit Empulam dici malis, qua Menippū in ſano amore torquebat, dæmonē affumari majori alteri ac potenteri dæmoni conceſſe, torte etiam hoc pacto, & adolescentem de rabidi canis mortuī mēte alienatū curavit. Canemq; nihil feciſ ſipsum Dæmonē malo imbuſū. Patere itaq; quod ſapere à nobis eft dicitur, cuncta illius miracula dæmonia miniftria eſt. Nam quod ad puerū ſpectat ab inferis reuocatam, ſue ad ſemianimē potius, quod & Philoſtratus ſentit, quae cōſopitam uitalis auræ ſcintillam, dum efferetur, in ſe habet, irrorante mox pluvia excitatam. Totū ſanē eft de illius miraculi amouendū: non enim, ſicut & ante dixi, tam grande facinus, ſi modo uero fuſſerit, ita p̄fuum silentio euauifet, cum p̄fertim Romæ, ubi tunc imperator agebat, faciliū dicatur. Infinita uero generis eiufdem colligi de Philoſtrato queat, facileq; omnia ut fabulosa, rurumq; ſibi cōſtantia refutari. Verū quia haud ita magno ſtudio opus eft proſigare hominem hunc cōuolenti, cum non modō inter deos admirandosq; uiros locum non habeat, ſed non inter philoſophos quidē ab aliquo uiuentium reponatur. Idcirco ijs contenti que dicta ſunt, ad examen libri septimi accedamus.

CONFVATI O LIBRI VII.

Inventaria A-
pollonij.

V Eneficijs Tyaneus ac magis inſimulatur. Dehortati uero Demetrio philoſopho Romam proficiſci, non auſcultans illę, inſolenter ac ſuperbē ita de ſe locutus narratur: Ego mortalium cunctorum ſcio plurimum, atque ſapio. Scio enim omnia, quorum alia ſtudiosis accepta refo, ſapien- tibus alia, mihi alia, dijsq; ipſi immortali bus alia. Sed enim qui magnifice ita ſe iactat, hiſtoria procedente ignorare permulta conuincitur. Subinde autem Damis ipſe apud Philoſtratum mortis metu diſsimulat, quaſi Apolloniuſ ſleto ſurripere, atque occulere ſtudens. Sed audi quibus Heracles uerbis partes Damidis tucatur. Probabilis, inquit, ratio fuit cur Damis à Pythagore.

Pythagoreorum ritu deflexerit neque enim malitiam illi inefſi ait, aut de Damide lentitiam mutat, ſed prudentis uitii potius artem collaudat, quae ſubeuanda illi fuit, ut ſe ad utilitatem temporis accommodaret. Ad hac Philoſtratus quatuor criminia teſtatur Apollonio fuſſe obiecta, quae facile merata affirmans, horum p̄mū erat, Qua ſādem disciplina non communis deus ab hominibus putaretur. Alterum porro, Vnde hoc eſſet, ut paſſus imminentem p̄dixerit: præterea, cuius ergo in agrum noctū profesus, Academ ibi puerum in fruſta diſcerperet. Contra huiusmodi q̄uæſiones ita Philoſtratus Apollonium ſe egregie defendiſſe. P̄mū uero tra di in uincula coniectum, ne ibi quidem line miraculis ſe gefiſſe. Nam cum Damis grauerit angereſſus, ut præceptor in diſciplinen adductio, Apolloniuſ narrat leuandi doloris gratia, ſponte ſua uinculis exemptum crus Da- midi offendit: cuius lenito dolore, rurſus idem crus uinculis inſeruit. Poſt hęc Domitiano Imperator acceritum eſt in iudicium Apollonium ſcribit. Obiectisq; demum criminibus aſſolutum, cum adhuc tamē in iudicione p̄dixit. Nelicet ſanē quo pacto, ſed importunē nimis in huiusmodi uoces proclamaſſe. Da & mihi ſi libet Imperator abeundi locum. Si hęc minus concedis, immite qui corpus uinciat meum, quandoquidem colligari ani- malium eft impoſſible. Imo uero ne corpus quidem meum comprehendes. Nec tibi fas leti exortem me perdere Caſar. Quibus dicitis repente eun- dem ait e conſpectu hominum euauifſe, magnamq; fabula ſuę partem cit- ca hęc portenta conuifti. Vbi uero miraculo agitur exempli pedica curris, cui nimis per ſententiam dæmonis gēſto, Damis ipſe interiuit, ait Philoſtratus. Tum denique p̄mū Damis perfenſit diuina Tyaneum natura ſu- pra hominiſ facultatem p̄aditum eſt. Neq; enim tunc illum uenefici ſope- ratum. (Quomodo id enim in uinculis potuifſet?) Sed ne immurmura- tem quidem aliquid, aut loquentem, pedicas tamen contemptu habuiffi- rurſusq; crure illis inſerto, colligitorum habiti, ſtatumq; refuſiſſe. Mea uero ſententia nunquam ſane tarditatis accufandus Damis, ſi plurimum ut te cum Tyaneo uerſatus, quia non nifi per maleficia ſuperſitionesq; mira- cula eundem perpetrata cognouerat: idcirco nihil eū à mortali putabat ſorte diſſere. Sed nunc quoq; poſtantam portentorum uim, quid de illo ſen- tiendum ſit, uelit ergo optimo angitum Damis, ac timer p̄ceptori ſuo ut uni felicet hominum permulторum, ne quid illi aduersi prater uolunta- tem contingat. Quod ſi tamen nunc p̄mū Damis poſtantum conſuetu- diuiniſ diuinum eft Apollonium ſenſit, atq; homini potiorem, inſpi- ciendum ſane eft quānam ratione id p̄ſentire potuerit. Neq; enim recitet hęc Philoſtratus. Vidi, inquit, Tyaneum crus pedicis exoluſſe, non sacrificiis percutiis, non precibus, non arcanis mysteriis ullis prolatiſ. Ergo qua p̄ate- rea multa p̄tis eft, maleficia ſuperſitione ſunt facta, propter eaq; dum il- la ſtient, neq; expauit, neq; admiratus eft Damis: nunc autem iure p̄mū exhorruit, ut qui holpes interſet rei p̄ter conſuetum illi ritum, moremq; effecta. Sed enim cum hoc Tyanei p̄ſtigio, quod ad pedicas totum ſpe- ciat, cumq; euaniſ illa de conſpectu hominum fuga, ſermones eiusdem cū Domitiano habitos libens ſanē contulerim. Nam cum illum Imperator col- ligari iuſſiſet, per argutę quidem atq; ad rem ita ratioſinatus narratur: Si me arbitrari magnum, quānam ratione deuincies? Si uincire me quibus, quo modo eſſe magna putabis? Attamen ex ijs quae poſta ſunt, ita retundi ui- ciliſ ſeat: Si tu magus non es, quomodo tibi crus eft ſolutum? At ſi ſolu-

tum hoc est, quomodo non es magus? Præterea si uincula perpetuus magus non est, at eadē egrclus est magus. Ad hac dici & illud potest: Si non est magus, qui iudicium subiit, at quia & iudicium & Imperatorem & circumulos illi speculatori effugit, est magus. His rationibus mea quidem sententia, sanctus accepitur, quod ad prodigium pertinet nullis cantationibus præuis, sacrificiisq; effectum. Sed ut Philostratus garrit diuina quadam supra hominem facultate, uerū non ita multo pōt; iterum meritis homo arguitur. Itco enim quodam renunciante, soluit te Apolloni uincula Imperator, permittitq; liberius quam antea, caueam inambulare, hic ille hominum sorte, superiorum, futuronisq; præfensor, fudi concipiens animi sensusq; tacantis, præ nimio fortasse, ut par ei, gaudio, præsoluonis oblitus nuncium rogat. Quis me hinc uero exoluet. Idem ego te soluo, inquit: duc me sequere. Est uero opera precium infexisse, quam prudenter hic nofer uates Apologeticum pro se scriperit. Vbi ignorasse primum cōuincitur, inanem sese operam deluptum. Putabat enim se ab Imperatore audiendum, eamq; ob rem summo studio concionem instruxerat. Cæsar tamen hanc audire non pertulit, irritatamq; hoc pacio Tyanei lucubrationem cōfamam reddit. Audi uero quomodo se Philostratus ipsum redarguat Quādo, inquit, orationem Tyaneus conscripsit, quasi ad aqua tempus dicturus, compulxit eum tyrannus ad quatuor postulas quæstiones respondere, cōplicetur & hæc à nobis oratio.

CONFUTATIO LIBRI VIII.

Vide qd̄ se, quid ille sapiat futurorum longe antē præcognitor. Ille uisque aqua diuinus, quanta maxima potuit cura uelut ad aquam dicturus Apologiam conscripsit. Sed accedamus ad hanc quoque dicendum, quam & frustra iam elaborata fuisse ostendimus. Nam cum multis per eam locis Domitianum compelleret, etiam in id arrogantiæ procedit, ut dicat: Te quidem Vespasianus pater, ego uero illum Imperatorem feci. ò arrogantiæm uocem, quam ne uulgaris quidem, ac gregariis quisq; u, nedum uerè philosophus, humanamq; excellentiam naturam proferre amisit, non meritas insania pœnas, prudenter expensurus. Subinde uero Apollonius ita expurgat fibortum de se magia suspicione. Equidem magos, inquit, pseudophosphs censeo esse. Nam & qua non sunt, ut uideantur esse efficiunt: & quæ sunt, fallaciæ art obducunt. Planeq; igitur confite cuius potest tum ex historia universa, tum ex his quæ in ea particulariter narrantur, utrum hic in diuinis, ac sapiæ uiros, an inter magos potius, ac deceptores locandus sit: uel ad ipsa quoque animum referendo, quæ sentire is de magis uiderit, uel ad ea non minus, quæ à Philostrato explicantur. Nam queris, ulmīq; articulata, ac muliebris uoce Tyaneum affata. Tripodes etiam illi sponte suu mouentes, æreicq; pincernæ discentibus ministrantes, imbrīum quoque dolia, ac uentorum, aquæ præterea Sandaracina puteus, & quæ sunt fabulæ generis ciuifidem apud deos Brachmanas, quos non uertitur Apollonius preceptores uocare, quid demum nobis indicare uidentur an non illos quæso, qui ea qua non sunt mentiuntur, & ea que sunt, præstigijs subducunt? hos autem cum idem magos appellat, pseudophosphs, ac planos manifeste constituit. Aut igitur ex tot numero rationibus diuinus hic, omnīq; uirtute excultus, ipsissq; dīs homo gratissimus, quippe cui lieuerit sapientia brauium coronare, censendus erit ipso quoque Pythagora, & qui postea fuerunt, diuinior multo, ac sapientior. Aut contra pseudophosphs damnatus, miserorum multo erit miserius. Disputasse & illum cum in lo-

Quid fili
gar, auſit.

MEROCLIM.

nia ueraretur de Parcarum potentia scribit Philostratus, ita fermè censem, quicquid illi felicit semel nouissent, adeò stabile esse, certumq; futurum, ut si cui imperium decreuissent, quod tamē ipsum penes alium cerne statim plane artipiat. Vel uita entia functus reuixet Parcarum decretum. Quam sententiam his fermè uerbi concludit. Cui facto decretum est architecto esse, uel si manus ambas truncetur, euadet in architectum. Si quem edecr cruce, uictoria fraudabitur. Cui rufus in sagittandi arte palmarum Parca decreuerint, hic uel captus oculis sagittam in scopulum definabit, hic premisstratiobus Imperatori adulans, & hæc subnecit: Quæcunque à me de imperatoribus dicta sunt, omnia protuli in Acrisios & Laios, Astyagemq; Medium & complures alio rego animus referens, qui uidebantur sublatis de medio, ac quibus sibi metuebant, ita rebus suis bene consuluisse. Namq; horum alij filios, nepotes alij pereemptos esse, sicuti ipsi mandauerant, opinantes, ab h̄sdem illis quasi renatis, fataliq; mox lege de impropositis regno deieci sunt. Quod si adulandi studio detineret, dicerem uiq; iam tum inde futurum te Cæarem præfensiſte, cum te captum Vitellius detineret, templumq; Louis optimi in supercilie urbis conflagraret. Ille uero se rem bene gesturum diceret, nili tu eius manus eualesceret. Atque adolescenti tune plane eras, neque dum talis ut in te ulla imperij uestigia apparet. Verū quia Parcis alter uisum est, Vitellius quidem fui consiliare perit, tu uero in illius fortem fortunatum celsisti. Sed quoniam adulatio inhi sonus in gratus semper fuit, ac per molestus, (uidetur enim multi diffonus, ac discors) dico mīla hæc quælo faciamus, chordaq; hac nobis ne male perstrepit, succidatur. Neque uero me arbitrabere de tuo isto sublimi statu ac potentia unquam alias cogitasse. Ex his autem maxime uerbis & adulato, & mendax, & quidvis aliud à philosopho, ipsa historiæ fide conuincitur. Nam qui olim in Ionia tam multa contra Domitianum effudit, nunc eidem generosus, ac fortis uir adulatur, planeq; dissimulat, quæ ea quæ quandam apud lonas de Parcis, & necelitate tractauit minus quidem contra Domitianum, sed pro illa potius habenda sint. Tuam hic histriam Philostrato compellamus. Agè ueritatis fonte dilatam repeate hanc clara & ingenua uoce, nihil eorum inde subducens, quæ fecit Apollonius, dicitq; cum Ephelio Domitiano auertens, pro communii omnium salute in ualeſcedat. Neq; tutum putabat, quæ contra Domitianum per epistolæ aagenda fulceperat Ephelio omnino committi. Sed ex aliis ut ingenuum quemq; ac modeſtissimum naetus erat, alius alium seuerē ad colloquium didicens, Magni te, inquit, secreti ministram facio, oportet Romanum ad huc & illius proficisci. Hæc atque illa dicturus, dec̄p; Parcis ac Fati necelitate multa illos in hanc sententiam edocebat. Quod uidelicet ne domini quidē rerum Parcarum seriem cogere, ac immutare ualeant. Quin ad aream Domitiani statuam, quæ ad Meletianum fluvium sita erat, auditores conuertens, Insane, inquit, o quanta Parcarum Fatiq; ignoratione detineris. Veli si enim interfici iubeas eum, regnaturus qui post te est, reuiuſcethic tamē. Quæ ergo post magniloqua uerba adulato intenuitur, negatq; tale quicquam à se in imperatore dictum esse, quo is pacto non omnis nequit, illiberalitatib; dāmmetur? Nisi iam plane mendaces sunt, magisq; Apollonij reprehensor, quam studiosi ueritatis, qui hæc de illo monimentu literarum mandauit. Vbi sum ergo illi Philalethis autores eruditio magna rerum referit, ueritatisq; afflentes: Damis, inquam philosophus, Apollonij comes assiduus, Atheniensisq; Philostratus & quorum hic de testimonio comparationis libri

conscriptis? Quos plane sibi inuicem repugnantēs, ampulloſacq; uanitatis plenos, mendaces, ineruditos, maleficos ipsum ueritatis lumen coaguit. Post omnia uero quæ de illo scribuntur ad iudicium pertinentia, Apolloniū scribit inde abſolutum ſe in Lebadiam recepiſſe. Cumq; in Trophonij ſpecum defendere affectaret, prohbitum ab incolis eſſe, ne id facere poſſet, magumq; ijs quoq; eum eſſe censentibus hoc autem loco iure ad dubitet qui ea repetat, qua initio statim historię à Philofrato referuntur. Vbi is admirans uſpicionem oriri potuisse, qua magus Apollonius habetur, ratione hac uititur. Empedoclem, inquit, atq; Pythagoram, Democritumq; præterea cum iſdem magis diuerſum, nondum tamen reuertari, maleficiq; in opinionem ullam uſpicionemq; uenisse: Platōnem quoque tametis ab Aegyptiis facerdotibus prophetiq; multa defumplerit, qua mox ſui libris inſeruit, minus tamen eſſe magnū exſtūmatum. De Tyaneo autem ipso non plane ſuis meritis digna homines opinari, neque in ligi quod ingenue sapientia ut ad ea perpetrandi ſit duxus, cauamq; ef fe huī ſinistra opinionis, quod cum Babyloniorum magis, Brachmanibusq; Indorum ac Aegyptiis nudis sit diuerſatus. Quid igitur Philofrato responderi amice conueniat. Nempe hoc potu. Huncce quoſo uitum tantum calumnia contraxisse, ut magus duxat unā omnium uoce habitus ſit, qui praceptoribus iſdem cum illo erudit, & clari ſuis temporibus uiguerunt, & indeciduum sapientia ſua lumen reliquerūt, niſi prudentibus compertum plane fuſſet eundem non permitta uituti uia nomiſi, autoritateq; quallibet? Neque uero hodie quoq; defunt, qui experos ſe dicat eius nomine inuocato, magicas inſeſt uirtutes ad ſuperstitione quā piam peragenda quibus euidem non facile adducor ut credam.

DE MORTE APOLLONII.

Commenti. **S**ed Philofratus mortem Apollonij narraturus, & qua superioribus hi storiaz locis hic quoque subnectens, nihil ſcire profilius eſt. Inquit enim in apolloniū reſerve alios quidem Ephesi Apolloniu decelſiſſe, alios autem in Miner- aperitiwacis. uae templo Lindia ciuitatis, alios in Creta iuſula. Et cum tantum caliginis de illius morte nobis offundat, uult tamen eundem uitum ad ſuperos confendiffe: Nam cum templum, inquit, ingressus eſſet, ualuis repente oculiſiſ, admirandi uirginum cantus in hanc lententiam exauditi ſunt. Veni ueni in celum, ueni. Idem Philofratus ait, non uipiam ſe terrarum Tyanei ſe pulchrum, cenotaphium ſe faltem uidiffe, cum tamen ipse uniuersum orbē peragrari. Denique ſentire uidetur mortis immunitum Apollonium eſſe. Nam & de mortis genere ante certi adducit, & mox in celum confendife manifeste affirma. Neque uero mirandum iam eſt, ſi huicmodi uitum Philofratus uel initio ſtatim libri totius, ut Pythagora, atq; Empedocle longe maiores, magnis ſpatiis prætergrelim in Philosophia contendant.

CONTRA FATI NECESSITATEM.

Sed quoniam circa haec fati iam noſtra eft oratio peruagata, age nunc ſibi ijs uelit, cum toto opere qua iuriſi nostri ſunt tollere uideatur, fatigq; neceſſitatem rebus ipſis conſtituat. Nos igitur & Fatū & Parcarum uires artculatim tractemus: hac enim ratione corrigi poterit, ſi qua in eſt illius dogmatica falſa ſententia: Si eſt igitur ut ueræ philosophie ratio tradit, anima immortalis. Nam quod ſemper mouetur, eſt immortale: quod autem aliud mouer-

mouet, & mouetur, aliunde motus quietem habens, habet & quietem uitæ, culpaq; omnis & cauſa in eligentem refertur. Deus ipſe culpa immuniſ. Si hæc in qua ita ſe habeat, quoniam ratio obtinebit non ex arbitrio quidem ſuo, ſed magis inuitam, ueluti in animi corpus extrinſecus agitata filo quo prius motuq; agenti, neq; in leiplam gestorum ſuorū cauſas referente: Quis in qua coedat, neq; maximē philofophantem animā laudari poſſe, neq; ab absurdio fatum ſtoi- cū refelli.

cauſas: Quando hic, ut ſentire uideris, non electione liberę uoluntatis, ſed fa- to impulſus eſt, ut philoſophia poſthabita, quaſtuſuſ euafierit? Cur aut uel magos ipſos conuicj infectoris, planos ac pseudophilos appellans, ſi fato trahunt ad inſerum & in felix uiuendi genus? Quid ita mētio illa ſceleris apud te eſt? Nec enim malus quisquam iure dāmandus, ſi quando perpe- ram agens, ſinē cōpluit, qui ſibi ex fati necelſitate pendebat. Sicut contrā de bonis queri etiam potest. Cur tu Pythagoram ueneraris ut admītabilem praecipitem? cur hominē in quaum Parcarum ludo magis inſignem, quaum sapientia amatorem laudare non cauſas? Quidque Indi sapientes illi, Phrao- tes, jarchas diuinis aucto re horribus digni censentur, ſi nullū ijs propria do- cēntur decut aut uitutis in eſt cumq; humanum genus omni culpa & pec- cato liberum ſe conſtituas, cur nō et Neronis ac Domitianis ſedam inſolē tam in Parcas & fati refers necelſitate? Quod ſi cuiſatu tributum eſt, ut curior ſit, ut ſagittariuſ, ut architec̄tus, eademq; alius ratione magus, praefati ſicarii, nequā, licentiosus, proculdubio ex fati necelſitate in hec ui- vendi genera euadent, quid igitur tantopere ambis & circumcurſas, uitu- tem illis predicas, qui emendati corrigi non poſſunt? aut quid eos contrā acculas, qui non ſentientia quidem ſua, ac uoluntate, ſed fortuna magis arbi- trio inſulfū ſunt? Agū uero ut teipſum quoq; diſcuſiſamus, ſi tibi diuinum fa- tis ingenium conſecuto, datum eraſt Imperatoris gloria ſuperare, cur que- fo ad preceptorum ludos, philoſophorumq; accedebas? quidque apud Ara- bas, Babyloniorumq; magos, & Indorum Brachmanas curiosius uerſaba- re. Etenim uel citra ullam eorum conſuetudinem fatorum dono cuncta ſe tibiſiſe inquiſiſſent. Quid uero & ijs litādo, qui ab te Dei censentur, mellis- tias nequicquam placenta thuraq; profundis? Cur religionem pretendens, ſocios quoq; ad uota conſcipienda precesq; hortari? aut ipſe precabundus quicquam deos expoſcis, ſi illos quoq; fato elle inferiores exiſtimas? Atq; magis te decut catervis dij omiſſis uni tantum necelſitat, Parciſq; ipſis re- diuina facere, ſupraq; louem ipſum has uenerari. Iam uero hac ratione dij penitus ipſiſ ab tollentur, tanquam ſeſi et nulli ſint qui prodeſſe nibil ho- minibus queant. Quod ſi peſtilentia uis fati Ephesi imminebat, cur tu fa- to aduera ſerenda proferens, fatum repellebas? Aut qui potius in amouen- da pelle, Parcas ipſas mortemq; uiciſſi, quaſiſq; trophaum aliquod de illius uictoria luſtulisti? Si & in defuncta puella Clothus erantiam ſtamina pro- fusa abſumpſi, quo tu pacto fuſum nouo iterum filo ambiſ, illiq; eſte uitu- ſicus potuſiſ. Sed te fortalſis eaſem Parcae ad hac agenda ducebanſ. Non puto, haec ad tuam facere dignitatem, concedes longe enim abeſſent à pra- flantia tue laude: & tamen antequam in corporis huius molem membraq; redire, fuſſe te olim dicis ex eo genere hominum, qui in mari & nauigatio- ne uerſantur. Sed hoc quoque uerifimile eſt necelſitate domina factum eſſe. Nihil ergo quod admiremur, adducet educatio illa tua, natalis dies, circularis doctrina, frugalis diaeta, ſummum philosophiae ſtudium. Ne- celsitas ergo te, non amor sapientia, non uoluntas in Babilonios egit, fatog; impulſus

impulsus magis, quam discendi cupiditate ad Indorum Brachmanas, & Aegyptiorum nudos appulisti. Parcis etiam tribuendum, quod Gades Herculeasq; columnas, quod eorum oceanum, quod Hesperium permeasti, quasi te illa stamine suo implicitum ad hæc loca deuolverint. Quod si quis eum dicat per huiusmodi errores ad sapientia participatum aliquem peruenisse, in scientia referetur, neque studiosis Tyaneus accederet. Meritoq; admirari illum desinemus, cum sapientia illi non studio sed necessitate aduenirerit. In eadem trutina colloqui & Pythagoras ipse poterit, & feedissimum quodque ullissimumq; mancipium, nihil etiam a Socrate ipso diffabunt, qui Socratem capitali iudicio condemnarunt: quanquam Socrates mortem pro philosophia pertulerit. Non Diogenes ab Attica iuuenture, non, ut semel dicam, stultus a sapiente, iustus ab iniusto, lascivius a continente, timidus a fortio iuro distabunt, si horum omnium mores Parcarum ludo, Fatiq; proueniunt. Sed enim contra hæc præco veritatis clamauit: Heus homines, mortale & pollutum genus, quoniam nos incontinentia ducit uini meti potatio: definite demum cibetatis, merumq; dilute, reclamq; meis aciem intendentis, veritatis augustam faciem contemplamini. Fas enim non est, sibi ipsi repugnare veritatem, ac dissentire: neque duobus inter se maxime contrarijs datis, eandem utriusque causam esse. Dei certe prouidentia omnia complectitur, ac continet, legibusq; diuinis machina totius munus di disponit. Viscè animæ rationalis, ac finis hominum sui ducem, ipsius dominum, iudicemq; constituit. Docentq; nos naturæ leges, ac sapientum dogmata philolophorum, rerum alias penes nos esse, alias uero non esse. Penes itaque nos illa esse censemus, que ex electione, actuq; proueniunt, quæq; natura libera sunt, ut impedit ac inhibet non queant. Quacunque igitur iuris nostri non sunt, infirma dixeris, seruentia prohiberi facilia, aliena, cuius generis ex que circa corpus se habent externaq; sunt, animæ simul & rationis expertia: & que deum substantiam habent, speculari hominum, propriaq; natura longe seiuinctam, rufus autem & ea que nostri sunt iuris propria nobis inest uoluntas ad alterutram partem scilicet, uel uitutem uel uitium, delectu libero declinandi. Deus porro dominus rerum omnium, princepsq; recta ratione singula transigit, secundam naturam per omnia circumcurrentis. Hunc iusta semper ultio comitat, graui eos qui divina lege discesserint, supplicio puniura: motus uero ipsos, quibus ad agendas res incitantur, non Parcarum Fati ue necessitas parit. Culpa certe omnis ab electione est nostra, Deus ipse culpæ immunis. Quod si quis huic sententie aduersus, que iuris sunt tollere ausit, iam hic pudore nullo detentus, suam manifeste fateatur impletatem, palsimq; prædicere non prouidentiam esse, non Deum, nec quicquam aliud præter Fati necessitatem, & que huic proxima sunt, nuda fronte pronunciet, id est, non sapientem dari, non stultum, non equum, non iniquum, non pratum, non magnum hominem, non diuinum ad hominum ingenium naturamq; pertinere. Neque uero philosophiam esse aut doctrinam ullam, non artem penitus, non scientiam, non malis boniue differentiæ à natura constitut, sed confusæ omnia circumvolvi necessitate domina, & Parcarum fusis. Nihilq; sit iam rei, quin atheus hic profanusq; in sapientum numeros, ac piorum hominum repontatur. Si quis autem casera quidem dissimulet, prouidentiam uero diuinam fateatur, & colat, ita tamen ut Parcas quoque a fati necessitatem una admittatis cum pugnantibus, ac maximè contrarijs dogmati, flagitiosq; teneatur, merita infania penas expendat. Atqua hæc quidem ita ut traxidi accipienda sunt. Si quis igitur, cum hæc ita se habeat, inter philosophos

Tyaneum

Tyaneum reponat, hoc sibi prædictum sciat, siquidem illi adimat superfluum laudis apparatus, quali scilicet hunc Philostrati historia amicituit, nullam fore prorsus à nobis inuidiam: si autem quis eum ueritatis metas egressus, supra facultatem philosophi Deum afferre, is per imprudentiam magis nota hominem infamabit. Sicut & hæc ipsa, quæ de ilius uita ac moribus fabulosè scribuntur, non aliud fanè à prudentibus uiris quam calumnia argumenta censenda sunt.

FINIS TOMI PRIMI OPERVM
EVSEBII PHAMPHILI CAE-
SARIENSIS.